

Frihet til medbestemmelse og realisering av individenes muligheter

Taler

Olemic Thommessen

Dato

4 november 2014

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Markering av 4. november-grunnloven

1 Kjære medrepresentanter, ærede gjester,

I dag er det nøyaktig 200 år siden det første overordentlige Storting vedtok Grunnloven av 4. november 1814, for så senere samme dagen å velge Sveriges
5 Carl XIII til norsk konge. Med dette vedtaket var det formelle grunnlaget for det nye, selvstendige Norge lagt. Arbeidet med å bygge den nye nasjonen kunne begynne.

200 år etter at stortingspresident Christie la fra seg klubben i Katedralskolens
10 store sal - kan dermed jeg, som dagens stortingspresident, markere denne dagen i Stortinget, det politiske maktsentrum for en demokratisk velferdsstat i verdenstoppen.

15 Jeg synes vi ved en anledning som dette kan møte hverandres blikk, kjenne på det fellesskapet vi og det norske folket utgjør, og tillate oss å være stolte av det som er oppnådd.

20 På internasjonale rangeringer av demokratiets tilstand kommer Norge godt ut, svært godt ut. Norske politikere generelt, og Stortinget spesielt, nyter stor tillit i befolkningen. Det vet vi. Forsknings- og bokprosjektet om Stortingets historie fastslår at Stortingets posisjon i det norske demokratiet har blitt styrket, heller enn svekket, de siste 50 årene. Det er gledelig, og det forplikter.

Bak hver og en stortingsrepresentant står det mange tusen stemmer. Dét er tilliten vi forvalter. Det er vårt mandat. Med velgerne i ryggen er det vår jobb å legge grunnlaget for en bredest mulig demokratisk deltagelse der folket føler eierskap til det politiske systemet vi er en del av. Slik har hver og en av oss et demokratisk ansvar som strekker seg langt utover veggene i denne sal. Vi, sammen, er bærere av det norske folkestyret.

35 Det er ikke noe vi skal ta lett på. Og det gjør vi da heller ikke. Hver høst møter vi til politisk arbeid med vissheten om at viktige oppgaver venter. Gjennom et vanlig arbeidsår behandler Stortinget et betydelig antall saker. Stortingets fagkomiteer gjør en grundig jobb med å forberede og tilrettelegge alle avgjørelser. De internasjonale delegasjonene legger ned en anselig innsats i det 40 interparlamentariske arbeidet. Tidligere i år har vi gjennomført store grunnlovsrevisjoner. I disse dager går vi inn i behandlingen av neste års statsbudsjett.

45 Det er mitt bestemte inntrykk at Stortinget i alt dette arbeidet gjør en solid og omfattende innsats.

Som folkevalgte representanter utfordres vi stadig sterkere i et samfunn som blir mer og mer komplekst, og i en verden som kommer tettere og tettere på. Det 50 som før var «langt borte» er plutselig så veldig nær.

Dermed forandres ikke bare rammene for enkeltindividenes samfunnsdeltagelse, men også forutsetningene for hele vårt demokrati. Grensene for hva vi kan bestemme helt selv, på nasjonalt nivå, og hva vi må 55 tilpasse omverdenen, flyttes. Vi er bundet av internasjonale konvensjoner på flere felt, som for eksempel menneskerettigheter, miljø og ressursforvaltning, og vi forpliktes av internasjonalt samarbeid på en rekke andre områder. Forholdet til EU er bare et av mange eksempler.

60 At det norske demokratiet står overfor utfordringer og har behov for å tilpasse seg er riktignok ikke noe nytt. Derfor har dette året ikke bare vært en feiring av Grunnloven, men av en 200 år lang demokratisk utviklingsprosess.

Nå som grunnlovsjubileet går mot slutten, er det god grunn til å merke seg hvor sterkt jubileet har engasjert hele landet. Det har vært en eventyrlig oppslutning fra nord til syd og fra øst til vest. Barn og voksne har vært med på arrangementer i landets små og store kommuner, og feiringen har tatt de forskjelligste former. Fra bakekonkurranser og teateroppsetninger til historiefortelling og demokratidebatter

Sammen har vi oppnådd mye dette året. Vi har minnet om at Grunnloven er mer enn et aldrende symbol, og en samling vanskelige paragrafer. Grunnloven er et levende dokument juridisk, symbolsk og politisk. Den griper inn i innbyggernes liv. Den er vår mest genuine bærer av nasjonal identitet og kontinuitet. Nå i grunnlovsjubileets avsluttende fase må det være lov å oppsummere at feiringen har lyktes i å fjerne det historiske sløret som Grunnloven tradisjonelt har vært innhyllet i.

Grunnlovsjubileet har vært en feiring av frihet. Frihet til medbestemmelse og realisering av individenes muligheter, og frihet fra undertrykkelse og despoti. Friheten kom etter en serie dramatiske begivenheter gjennom året 1814. Og den kom som et resultat av politisk kløkt.

Det er liten tvil om at Christian Frederik og Carl Johan viste stort politisk lederskap da de valgte pragmatismen og realpolitikken fremfor konfrontasjon og en formålsløs kamp for ære og ettermæle. Deres vilje til kompromiss og evne til å finne omforente løsninger, var ikke feighet. Derimot var det politisk klokskap. Sammen ga de to lederne et sterkt anslag til den lange perioden med fred vi har fått oppleve mellom de nordiske landene.

Ærede forsamling,

Jubileet har selvfølgelig også sett bakover. Mye av det har vært knyttet til historiske datoer fra 1814. Det gjelder også dagen i dag.

105 I løpet av det året som har gått har mange vært opptatt av å løfte frem ulike kandidater til ærestittelen «helten av 1814». Kanskje er en av de viktigste lærdommene at det ikke uten videre kan pekes ut én helt.

110 Historien om 1814 viser hvordan en rekke forskjellige enkeltindivider trådte frem og tok ansvar da det virkelig gjaldt. Frihetsverket i 1814 var resultatet av mange ulike menneskers vilje til å ta ansvar, til å løfte blikket, sikte mot de viktigste målene, men også til å vise tilbakeholdenhet og moderasjon når situasjonen krevde det.

115

Kanskje er denne lærdommen om samvirke og pragmatisme blant de mest verdifulle lærdommene å ta med seg når vi snart forlater grunnlovsjubileet. I folkets tjeneste er det løsningene som gjelder.

120

I denne salen samles det norske folkestyrets 169 fremste representanter. Ingen bærer et større ansvar for det norske demokratiet enn oss. Vi har folket i ryggen. Det forplikter oss, og det gir oss styrke.

125

Ved jubileumsårets utgang føler jeg meg sikker på at vi alle enes i ønsket om å bygge videre på det beste av hva vi har oppnådd. Et Norge der deltagelse og tillit har bygget velferd og fremgang. For jubileet er ikke slutten på fortellingen, men starten på det neste kapittelet i det norske folkestyrets historie - og der er vi alle deltagere.

130

Takk for oppmerksomheten.

135

Kilde

www.stortinget.no

Emner

1814, Grunnloven, Jubileumstale

140

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/frihet-til-medbestemmelse-og-realisering-av-individenes-muligheter>